

MARTYNA BIERNACKA

NADMORSKA KOLEJ WĄSKOTOROWA JAKO ATRAKCJA TURYSTYCZNA GMINY REWAL¹

Abstrakt: W artykule zaprezentowano Nadmorską Kolej Wąskotorową jako atrakcję turystyczną gminy Rewal oraz wskazano na jej możliwy wpływ na rozwój turystyki poprzez kreowanie współpracy. Dokonano konceptualizacji pojęcia „atrakcja turystyczna”, nawiązując bezpośrednio do specyfiki atrakcji kolejowych. Ponadto autorka artykułu na podstawie przeglądu literatury zaproponowała własną definicję kolejowej atrakcji turystycznej. Opisano funkcjonowanie Nadmorskiej Kolei Wąskotorowej odnosząc się do jej historii oraz współczesnego, atrakcyjnego turystycznie wizerunku.

Słowa kluczowe: Rewal, kolej wąskotorowa, atrakcja turystyczna, turystyczny klaster współpracy.

THE NARROW-GAUGE RAILWAY ON THE COAST AS A TOURIST ATTRACTION OF THE GMINA OF REWAL

Abstract: The article presents the Narrow Gauge Railway as a tourist attraction of Rewal municipality and points out its possible influence on the development of tourism through the creation of cooperation. The conceptualization of the term *tourist attraction* has been made in direct connection with the specificity of the railway attractions. In addition, the author of the article on the basis of literature review proposes its own definition of *railway tourist attraction*. The functioning of the Narrow Gauge Railway has been described in relation to its history and contemporary, attractive tourist image.

Keywords: Rewal, narrow gauge railway, tourist attraction, tourist cluster.

1. WPROWADZENIE

Atrakcje turystyczne, jak podaje Z. KRUCZEK (2011), stanowią pewnego rodzaju fenomen. Rozwijając się już od czasów starożytnych stale zmieniają swój charakter, jednak ich funkcjonowanie jest wciąż niezmiennie – mają zachęcić turystów do odwiedzin. Atrakcją może być zatem tak naprawdę wszystko, co budzi zainteresowanie odwiedzających stając się celem ich podróży.

W Polsce coraz większym zainteresowaniem cieszą się koleje wąskotorowe. Wiele tras zostało poddanych remontom i oddanych do użytku jako koleje turystyczne. Niektóre z nich działają dzięki zaangażowaniu sympatyków kolejnictwa, inne dzięki samorządom gminnym i fundacjom (RÓŻYCKI, STRZELCZYK 2009, s. 161). Wśród polskich kolejek zdecydowanie wyróżnia się Nadmorska Kolej Wąskotorowa (NKW). Wybudowana pod koniec XIX w. linia przetrwała liczne zawirowania i stanowi obecnie wizytówkę gminy Rewal. W 2002 r. wąskotorówka trafiła pod opiekę samorządu. Dotacje unijne i wkład finansowy gminy pozwoliły na przeprowadzenie modernizacji, przez co kolejka zyskała nowy, atrakcyjny turystycznie wizerunek.

Głównym celem artykułu jest charakterystyka Nadmorskiej Kolei Wąskotorowej jako atrakcji turystycznej gminy Rewal oraz wskazanie wpływu wąskotorówki na rozwój turystyki. W sposób szczególnie podkreślono fakt bezpośredniego oddziaływania NKW na inne podmioty lokalnego rynku turystycznego poprzez kreowanie współpracy oraz wzajemną promocję. Zaprezentowane w tekście informacje oparto na wielorakich metodach badań. W przypadku konceptualizacji pojęć korzystano z literatury przedmiotu, w tym również z tekstów poświęconych bezpośrednio tematyce kolejnictwa. W zakresie opisu działania Nadmorskiej Kolei Wąskotorowej kluczowe okazały się sondaż diagnostyczny i badania terenowe. W sierpniu 2016 r. dokonano dokumentacji fotograficznej i skorzystano z usług NKW. W styczniu 2017 r. przeprowadzono wywiady pogłębione z podmiotami związanymi z działalnością kolejki. Przedstawione w tekście informacje są zatem, przede wszystkim, wynikiem badań własnych i zaangażowania poznawczego autorki artykułu.

2. KOLEJOWE ATRAKCJE TURYSTYCZNE

Termin „atrakcja turystyczna” jest bardzo szeroki i jednocześnie trudny do zdefiniowania. M. NOWACKI (2014, s. 32) wskazuje na wiele problemów związanych z próbami sformułowania jednolitego wytlumaczenia tego pojęcia. Brakuje bowiem jednoznacznych norm wskazujących, od kiedy dany obiekt można nazwać atrakcją oraz jaka liczba osób powinna ją odwiedzić. Problem definicyjny pogłębia także drugi człon nazwy – „turystyczne”, gdyż w literaturze anglojęzycznej częściej niż atrakcje turystyczne (ang. *tourist attractions*) opisywane są „atrakcje dla odwiedzających” (ang. *visitor attractions*)

Różnice w nomenklaturze wynikają z faktu, że atrakcje często są odwiedzane przez wycieczkowiczów, których nie można nazwać turystami. Wedle definicji przyjętej w 1937 r. przez Radę Ligi Narodów każdą osobę podróżującą przez czas trwający dobę lub więcej w kraju nie będącym jej miejscem zamieszkania należy uznać za turystę (PŁOCKA 2009, s. 11). Wskazana terminologia dotyczy wprawdzie turysty międzynarodowego, jednak aspekt przebywania poza domem przez okres dłuższy niż 24 godziny jest elementem powtarzającym się w wielu innych definicjach.

Pojęcie atrakcji turystycznej jako pierwszy do literatury fachowej wprowadził E. COHEN (1972, s. 169–172), określając rzeczy warte zobaczenia terminem „atrakcja”. Podkreślił, że pewne miejsca przyciągają (ang. *attract*) turystów, którzy poprzez swoje zainteresowanie przekształcają je w atrakcje turystyczne. J. WALSH-HERON i T. STEVENS (1990, s. 2) utożsamiają pojęcie atrakcji turystycznej z funkcją regionu turystycznego. Dodają, że atrakcja turystyczna ma za zadanie zachęcać turystów do odwiedzin, zapewnić im rozrywkę i ciekawe doświadczenia, a ponadto powinna być zarządzana w sposób maksymalnie wykorzystujący jej potencjał. D. MACCANNELL (2002, s. 68) jako atrakcję turystyczną traktuje relację między turystą, widokiem (ang. *sight*) a oznacznikiem (ang. *marker*), czyli informacją dotyczącą miejsca. Dany obiekt nabiera charakteru atrakcji turystycznej dopiero wtedy, gdy dodany zostaje do niego oznacznik pod postacią tablic informacyjnych czy przewodników turystycznych. Niezbędna okazuje się reklama, która wskazuje przeciętnemu turyście miejsca warte zobaczenia. J. SWARBROOKE (2002, s. 5) nazywa atrakcjami turystycznymi pojedyncze jednostki organizacyjne, miejsca czy niewielkie wydzielone obszary, które są ogólnodostępne i skłaniają ludzi do podróży w celu ich odwiedzenia. Dokonuje ich podziału na cztery grupy: naturalne atrakcje turystyczne, dzieła stworzone przez człowieka (ale w innym celu niż przyciąganie turystów) z czasem stające się atrakcjami, miejsca utworzone od podstaw jako atrakcje turystyczne oraz różnego typu wydarzenia przyciągające turystów.

W. KUREK i M. MIKA (2007, s. 24–26) wyróżniają trzy cechy atrakcji turystycznej: posiadanie rdzenia (atrybutu) miejsca i oznacznika w postaci informacji, a także umiejętność przyciągania turystów. Wiązą pojęcie „atrakcja turystyczna” z terminem „atrakcyjność turystyczna”. Wśród jej składowych wyróżniają: walory turystyczne, zagospodarowanie turystyczne oraz dostępność komunikacyjną. Za walory uznają te elementy środowiska przyrodniczego oraz pozaprzyrodniczego, które razem bądź osobno stanowią przedmiot zainteresowania turystów i świadczą o atrakcyjności danego miejsca. Przez termin „zagospodarowanie turystyczne” rozumieją m.in. dostosowywanie walorów na rzecz turystyki. Zagospodarowanie turystyczne dzielią na cztery elementy, nazywane bazami: noclegową, żywieniową, komunikacyjną oraz towarzyszącą. Dostępność komunikacyjna jest w tym przypadku elementem bazy komunikacyjnej.

M. NOWACKI (2014, s. 33–34), w obliczu mnogości definicji pojęcia „atrakcja turystyczna”, podejmuje próbę usystematyzowania i wskazania na powtarzające się w opiniach różnych autorów cechy. Wśród nich wymienia m.in. umiejętność przyciągania odwiedzających, złożony z trzech elementów system: jądra (widoku), turysty i oznacznika, dokładnie określony czas działania czy istnienie formy organizacyjnej.

Podobnie jak w przypadku definicji atrakcji turystycznej, wiele wątpliwości budzi termin „kolejowa atrakcja turystyczna”. Jego wytłumaczenia brakują w literaturze fachowej, mimo zwiększającej się popularności kolei w turystyce.

Odpowiednim działaniem wydaje się zatem wyjaśnienie wymienionego zagadnienia na podstawie pojęcia „turystyka kolejowa”. O. Rogalewski (cyt. za: GÓRNY 2014, s. 21) pisze o niej jako o jednym z rodzajów turystyki krajoznawczej. Jej głównym celem jest przemieszczanie się pociągiem lub kontakt z różnego rodzaju elementami nawiązującymi do kolejnictwa. A. KOWALCZYK (2001, s. 99) turystykę kolejową wiąże ściśle z turystyką przemysłową, polegającą na zwiedzaniu muzeów kolejnictwa, a także współczesnych zakładów produkcyjnych oraz miejsc, w których ulokowane są maszyny stanowiące przykład osiągnięć techniki. J. GÓRNY (2014, s. 21–22) na podstawie wyżej wymienionych poglądów stwierdził, że turystyka kolejowa polega na podróży pociągiem bądź kontakcie z walorami związanymi z tematyką kolejnictwa, przy czym działania te stanowią podstawowy motyw wyjazdu.

W odniesieniu do rozumienia atrakcji turystycznej według W. KURKA i M. MIKI (2007, s. 24–26) oraz J. SWARBROOKE’A (2002, s. 5), a także w łączności z terminem „turystyka kolejowa”, autorka na użytek dalszych rozważań proponuje wprowadzenie roboczej definicji „kolejowej atrakcji turystycznej”. Jest to miejsce, obiekt lub obszar ściśle powiązany z walorami

dotyczącymi tematyki kolejnictwa, który dzięki odpowiedniemu zagospodarowaniu oraz zastosowaniu zabiegów promocyjnych i marketingowych ma zdolność zainteresowania, a przez to generowania ruchu turystycznego.

Wśród państw, które doceniły potencjał kolei wąskotorowych wymienia się głównie Wielką Brytanię, Francję, Niemcy oraz Szwajcarię (GROCHOWSKA 2012, s. 36). Warte uwagi są wąskotorówki wykorzystywane w regularnym ruchu pasażerskim – Szwajcarska Kolej Retycka oraz słowackie Tatrzańskie Koleje Elektryczne. W Niemczech powodzeniem wśród turystów cieszy się Mużakowska Kolejka Leśna, a w Finlandii popularna jest Kolej Muzealna Jokioinen.

Ostatnie lata to czas wzrostu zainteresowania zapomnianymi polskimi wąskotorówkami, które w wielu przypadkach stały się znanymi atrakcjami turystycznymi (RÓŻYCKI, STRZELCZYK 2009, s. 163). Wśród nich można wymienić Bieszczadzką Kolejkę Leśną, Sochaczewską Kolej Muzealną czy Piaseczyńską Kolej Wąskotorową (PRAŁAT 2014, s. 172). Na ich tle wyróżnia się zmodernizowana Gryficka Kolej Dojazdowa działająca współcześnie jako Nadmorska Kolej Wąskotorowa.

3. NADMORSKA KOLEJ WĄSKOTOROWA – HISTORIA A OBECNE FUNKCJONOWANIE

Geneza Gryfickiej Kolei Dojazdowej wiąże się ściśle z rozwojem rolnictwa oraz przemysłu ciężkiego na Pomorzu Zachodnim w II połowie XIX w. Dynamiczny rozwój regionu skłonił władze pruskie do udoskonalenia połączeń komunikacyjnych z państwem niemieckim. Istniejące szlaki normalnotorowe nie spełniały zapotrzebowania transportowego – rozwiązaniem okazały się łatwe w konstrukcji i tańsze od transportu samochodowego koleje wąskotorowe (DREWNOWSKI, DĄBROSZ-DREWNOWSKA 2012, s. 235–236).

Gryficka Kolej Dojazdowa stanowiła jedną z sześciu tras wąskotorowych na Pomorzu Zachodnim (KANTOR i in. 2000, s. 104–105). Jej budowę rozpoczęto w 1883 r. Już 1 lipca 1896 r. do użytku oddano trasę Gryfice–Niechorze, liczącą 12 przystanków. W ciągu kolejnych lat dobudowywano kolejne odcinki. Do roku 1913 utworzono trasy do Śniatowa, Stepnicy oraz Trzebiatowa. Podczas I wojny światowej zniszczona została część taboru kolejowego. Dodatkowo, po roku 1918 coraz większą rolę zaczął odgrywać transport samochodowy. Część odcinków dzierżawiono innym właścicielom, a nierentowne połączenia likwidowano. Zniszczona działaniami wojennymi kolejka znalazła się w polskich rękach, jednak jej rozwój zablokowały

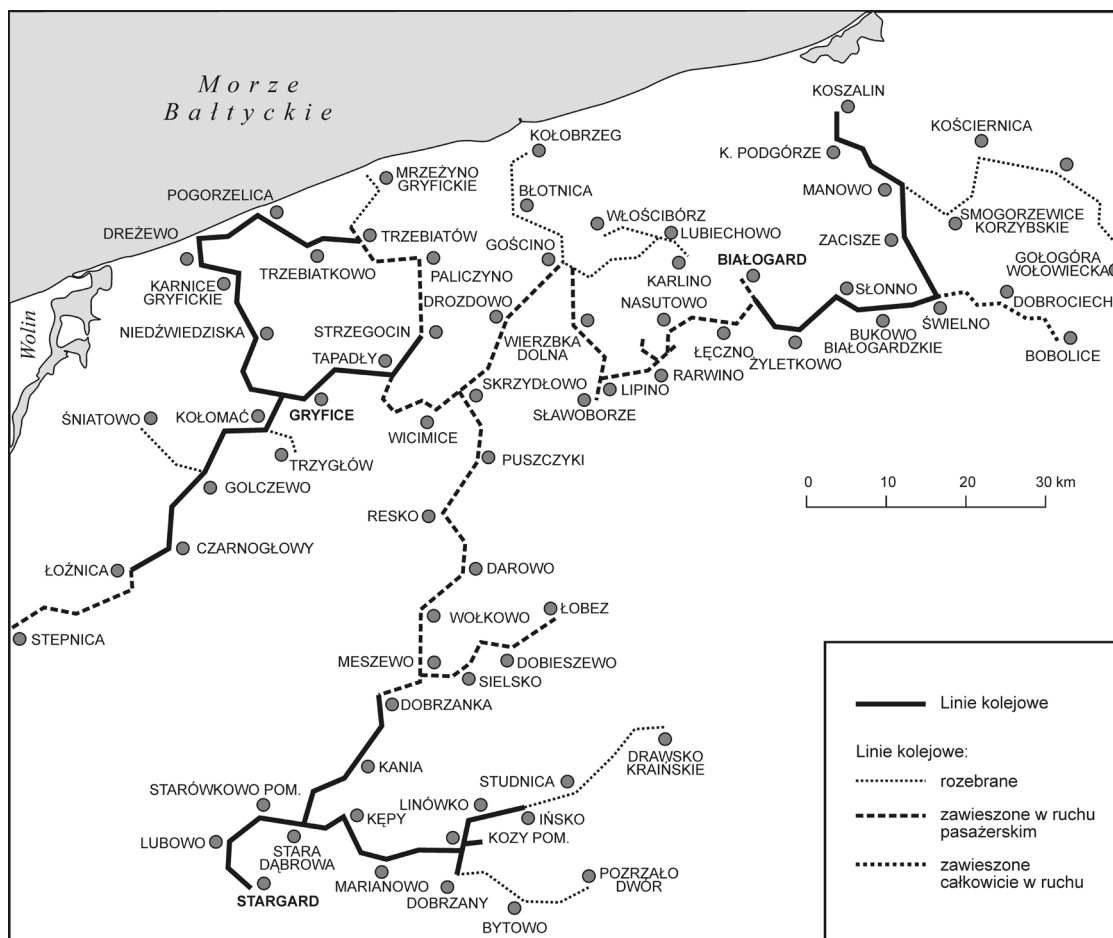
niekorzystne regulacje prawne. W roku 1999 z powodu złego stanu technicznego mostu na rzece Redze zamknięto odcinek Pogorzelica–Trzebiatów, który do dziś pozostaje nieczynny (KWIETNIEWSKA 2007, s. 21–25).

Gryficka Kolej Dojazdowa od 1995 r. figuruje na liście Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Szczecinie. Mimo to w 2001 r. próbowano doprowadzić do jej likwidacji. Szlakiem komunikacyjnym był zainteresowany nawet inwestor zagraniczny, który planował kupić całą infrastrukturę techniczną i przetransportować ją do Afryki. Polskie Koleje Państwowe zaproponowały przejęcie linii kolejowej przez samorządy. Na ten odważny krok zdecydowała się gmina Rewal – w 2002 r. Zarząd PKP SA udostępnił jednostce nieodpłatnie całą trasę kolejki (BURZYKOWSKI 2009, s. 7).

Dawna Gryficka Kolej Dojazdowa została przemianowana na Nadmorską Kolej Wąskotorową. Zły stan infrastruktury skłonił gminę Rewal do zgłoszenia projektu modernizacji Nadmorskiej Kolei Wąskotorowej w ramach „Regionalnego programu operacyjnego województwa zachodniopomorskiego na lata 2007–2013”. Inicjatywa zakończyła się sukcesem – wniosek rozpatrzono pozytywnie.

W roku 2007 rozpoczęto realizację projektu: „Rewitalizacja zabytkowej linii Nadmorskiej Kolei Wąskotorowej w Gminie Rewal – remont budynków i budowli wraz z zagospodarowaniem terenu”. Wśród jego głównych założeń wymieniono adaptację dworców kolejowych do nowych funkcji turystycznych, wznowienie ruchu do Trzebiatowa, powstanie nowych dworców w Trzęsaczu i Śliwinie oraz budowę nowego przystanku – Niechorze-Latarnia Morska, utworzenie w Pogorzeliczy skansenu-muzeum kolei wąskotorowej czy remont przedwojennego parowozu Vulcan (BURZYKOWSKI 2009, s. 7).

W świetle przedstawionych założeń należy stwierdzić, że termin „rewitalizacja” został w omawianym przypadku zastosowany błędnie. Świadczy o tym definicja umieszczona w *Ustawie o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku*: „Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji”. NKW znajdowała się wprawdzie w stanie kryzysowym, jednak trudno nazwać ją obszarem i wskazać konieczność zintegrowanych działań na rzecz lokalnej społeczności. Dodatkowo *Słownik języka polskiego PWN* opisuje rewitalizację jako „przywrócenie młodego wyglądu za pomocą zabiegów kosmetycznych”. Budowy nowych obiektów nie można zaliczyć do tego typu działań. Wobec przedstawionych argumentów za właściwe określenie dla przeprowadzonych prac

Rys. 1. Schemat kolei wąskotorowych na Pomorzu Zachodnim w latach 90. XX w.

Źródło: <https://upadektechnikrakowa.blogspot.com>

remontowych można uznać pojęcie „modernizacja”, określane przez Słownik jako „unowocześnienie i usprawnienie czegoś” (<http://sjp.pwn.pl>).

Gminie Rewal udało się zrealizować większość zamierzonych celów. Wybudowano nowe dworce w Trzęsaczu i Śliwinie oraz utworzono nowy przystanek Niechorze-Latarnia. Odrzucono jednak pomysł remontu linii Pogorzelica-Trzebiatów. Modernizacji nie przeszła także trasa Trzęsacz-Gryfice (KISIEL 2013, s. 41).

Fot. 1. Dworzec w Rewalu
(fot. M. Biernacka, sierpień 2016)

Fot. 2. Nowy dworzec – przystanek Śliwin
(fot. M. Biernacka, sierpień 2016)

Fot. 3. Pociąg NKW (fot. M. Biernacka, sierpień 2016)

4. NADMORSKA KOLEJ WĄSKOTOROWA A ROZWÓJ TURYSTYCZNY GMINY REWAL

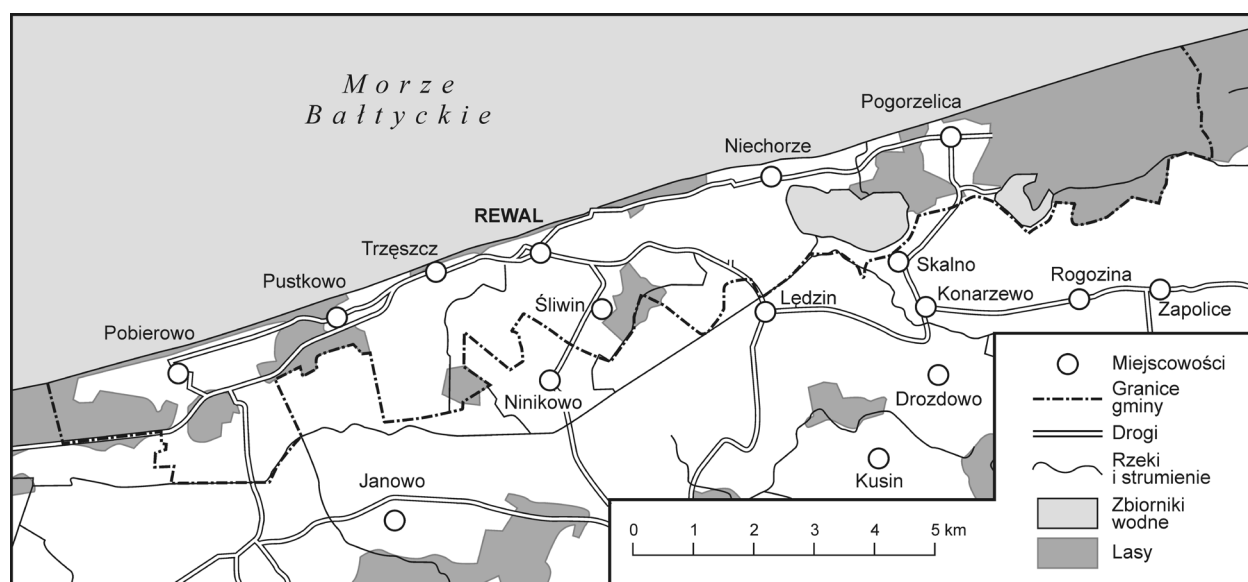
Gmina Rewal położona jest w północnej części województwa zachodniopomorskiego w powiecie gryficim. Jej sąsiedztwo stanowią gminy: Karnice, Trzebiatów, Dziwnów i Świerżno. Gminę Rewal tworzy siedem miejscowości: Pobierowo, Pustkowo, Trzęsacz, Rewal, Śliwin i Pogorzelica. Razem zajmują one powierzchnię 4113 ha. W granicach gminy mieści się aż 18 km wybrzeża Morza Bałtyckiego (<http://www.rewal.pl>).

Gmina słynie przede wszystkim z wysokich klifów. Ściana ruin kościoła w Trzęsaczu, położona na krawędzi jednego z nich, jest znanym na całym świecie przykładem zjawiska abrazji (ŁONYSZYN 2012, s. 30–32). Wśród najważniejszych zabytków należy wymienić również Latarnię Morską w Niechorzu. W 2002 r. wymienione przykłady stanowiły podstawowe walory turystyczne gminy Rewal. Fakt ten tłumaczy determinację jednostki w zakresie przejęcia i remontu kolejki wąskotorowej. Gmina Rewal od początku XXI w. rozwijała się jednak bardzo dynamicznie. Zmodernizowano centrum Rewala, wybudowano taras widokowy, ronda, halę sportową, wreszcie zdecydowano o modernizacji kolei wąskotorowej. Działania te doprowadziły do zadłużenia gminy. Kontrole Regionalnej Izby Obrachunkowej w 2013 r. ukazały liczne nieprawidłowości. Stwierdzono, że dalsze spełnianie zadań własnych jednostki jest niemożliwe, a jej byt jest poważnie zagrożony („Raport o stanie gospodarki finansowej gminy Rewal” 2014, s. 59). Według przeprowadzonej w okresie od 11 kwietnia do 16 maja

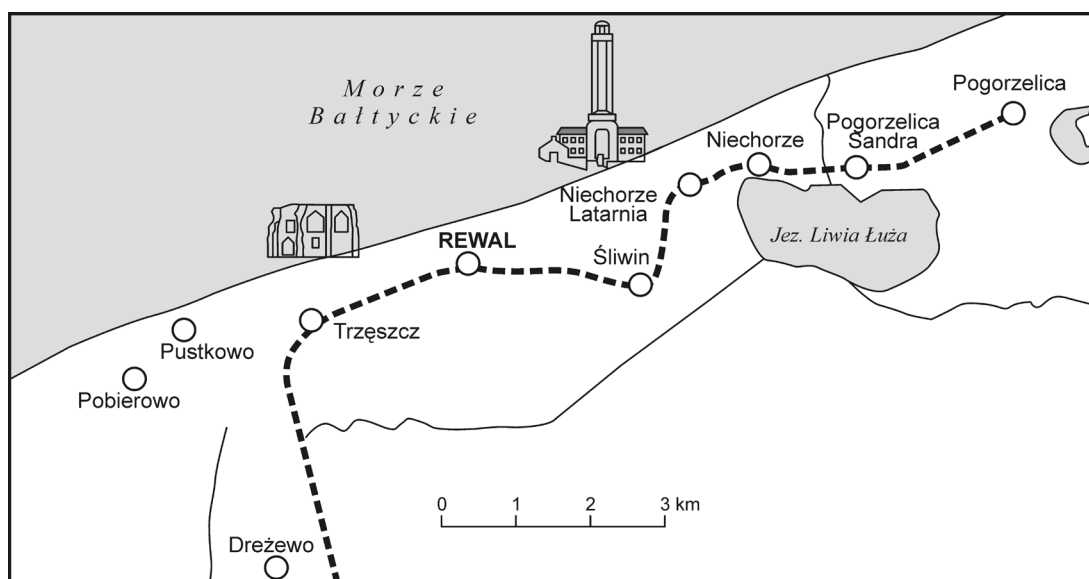
2016 r. kontroli doraźnej ustalono, że na 31 marca 2016 r. zadłużenie gminy wynosiło 140 935 095,42 zł („Protokół z kontroli Regionalnej Izby Obrachunkowej ze Szczecina w gminie Rewal za okres od 1 października 2015 roku do 31 marca 2016 roku”, s. 9). Pod koniec 2016 r. Rewal otrzymał 101 962 152,02 zł pożyczki od Skarbu Państwa. Gminę czekają jednak liczne kontrole sprawdzające, czy wykonuje ona założenia narzuconego przez Skarb Państwa reżimu finansowego (ŁONYSZYN 2017).

Wójt gminy Rewal, Robert Skraburski, tak mówił o zadłużeniu jednostki: „Jesteśmy zadłużeni i nie stanowi to żadnej tajemnicy. Modernizacja kolejki wąskotorowej miała ogromny wpływ na tę sytuację. Wiele osób narzeka i krytykuje, ale wszyscy chętnie chwala się tą inwestycją. Czasem przeglądam strony internetowe znajdujących się w okolicy ośrodków wypoczynkowych – zazwyczaj widzę tam informację o Nadmorskiej Kolei Wąskotorowej. Każdy chciał mieć wyremontowaną kolejkę, ale brakowało chętnych, by wziąć na siebie odpowiedzialność za to przedsięwzięcie. Wąskotorówka już na siebie zarabia, nic do niej nie dokładamy, a to już można uznać za sukces. Czy było warto zaryzykować? Uważam, że tak, a świadczy o tym przewiezienie prawie 160 tys. pasażerów w 2016 r.”².

Modernizacja kolejki wygenerowała bardzo wysokie koszty (ok. 50 mln zł), jednak zakończonej inwestycji trudno odmówić dużego potencjału turystycznego. Ze względu na sezonowy przyływ wczasowiczów NKW prowadzi regularne przewozy pasażerskie od maja do końca września. Dodatkowo organizowane są kursy specjalne w drugi dzień Świąt

Rys. 2. Położenie administracyjne gminy Rewal
Źródło: opracowanie własne

Rys. 3. Trasa Nadmorskiej Kolei Wąskotorowej z Trzemeszna do Pogorzelicy

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://www.kolej.rewal.pl>

Bożego Narodzenia, Święta Wielkanocne oraz w Nowy Rok, a także w związku z wydarzeniami specjalnymi w gminie Rewal. Ponadto istnieje możliwość wynajęcia pociągu pozarozkładowego w ciągu całego roku. Wąskotorówka prowadzi przewozy pasażerskie na trasie z Gryfic do Pogorzelicy. Kursy na tej linii są jednak sporadyczne, a odcinkiem eksploatowanym z większą częstotliwością jest fragment Trzemeszno–Pogorzelica. Kolejka w trakcie 35-minutowej podróży przejeżdża przez siedem przystanków: Trzemeszno, Śliwin, Rewal, Niechorze-Latarnię, Niechorze, Pogorzelicę Sandrę oraz Pogorzelicę. NKW uruchamia na tej trasie pięć par pociągów w ciągu dnia. Z Gryfic natomiast można przyjechać do gminy Rewal kursem porannym, a wrócić ostatnim, wieczornym pociągiem.

Nadmorska Kolej Wąskotorowa nie poprzestaje jednak na realizacji przewozów³. W swojej ofercie ma wiele innych atrakcji, skierowanych przede wszystkim do dzieci. W sezonie letnim najmłodszy pasażerowie mają możliwość uczestnictwa w animacjach z Szalonym Konduktorem. We współpracy z Muzeum Rybołówstwa Morskiego w Niechorzu i Multimedialnym Muzeum na Klifie w Trzemesznie opracowano także specjalną ofertę edukacyjną, polegającą na organizacji wycieczek uwzględniających przejazd kolejką i lekcje tematyczne. Warto zaznaczyć jest również współpraca z grupą rekonstrukcyjną „Nałęcz” z Trzebiatowa, z którą NKW organizuje pokazy historyczne. Nadmorska Kolej Wąskotorowa bierze również udział w Nocy Muzeów.

Liczba pasażerów korzystających z usług wąskotorówki stale wzrasta. Zwiększającej się liczbie klientów towarzyszy systematyczny wzrost cen biletów.

W roku 2017 cena za przejazd w jedną stronę (na trasie Trzemeszno–Pogorzelica) dla jednej osoby wynosiła 20 zł. Za podróż w obie strony podróżny płacił 26 zł. Nadmorska Kolej Wąskotorowa oferuje również możliwość wykupienia biletów grupowych i rodzinnych.

Choć ceny proponowane przez NKW mogą wydawać się mało atrakcyjne, to wynikają one z wyjątkowej oferty wąskotorówki. Do każdego biletu podróżny otrzymuje specjalny voucher. Znajdują się na nim bonny zniżkowe do czterech atrakcji turystycznych zlokalizowanych w gminie Rewal. Od roku 2015 są to niezmiennie: Sandra Spa w Pogorzelic, Motylarnia oraz Park Miniatur i Latarni Morskich w Niechorzu, a także Park Wieloryba w Rewalu. Turysta po wykorzystaniu każdej ze zniżek ma możliwość wykupienia kolejnego biletu na przejazd wąskotorówką za połowę ceny.

Możliwość korzystania z atrakcji w niższych cenach to najbardziej namacalny dla wczasowiczów dowód współpracy wąskotorówki z podmiotami działającymi w sferze turystyki. Warto zaznaczyć, że NKW prowadzi wspólne działania z wieloma innymi partnerami. Na zasadzie promocji „reklama za reklamę” współdziała z popularnym na Pomorzu Zachodnim portalem „Infoludek” czy browarem „Kowal” z Koszalina. Choć NKW stanowi obecnie odrębną spółkę, to cały czas działa na rzecz gminy Rewal – stąd też wynika współpraca z Muzeum Rybołówstwa Morskiego w Niechorzu i wypożyczalnią rowerów Rewal Bike System. Zyski nie są tutaj priorytetem – ważna jest idea wspierania rozwoju całej gminy.

Opinie na temat atrakcji turystycznych prezentowane przez przedstawicieli współpracujących z NKW

Nadmorska Kolej Wąskotorowa Gminy Rewal Pod parą od 120 lat...

10 % rabatu na bilet wstępu dla jednej osoby Uwaga: rabat nie obejmuje biletów grupowych.

10 % rabatu na bilet wstępu dla jednej osoby Uwaga: rabat nie obejmuje biletów grupowych.

10 % rabatu na bilet wstępu dla jednej osoby Uwaga: rabat nie obejmuje biletów grupowych.

10 % rabatu na bilet wstępu dla jednej osoby Uwaga: rabat nie obejmuje biletów grupowych.

72-351 Pogorzela, ul. Leśna 5 www.kolej.rewal.pl rezerwacja pociągów pozarozkładowych: 91 38 422 35 informacja: kolej@rewal.pl

Nadmorska Kolej Wąskotorowa Sp. z o.o. ul. Leśna 5, 72-351 Pogorzela

Voucher uprawnia do 50% zniżki na przejazd Nadmorską Koleją Wąskotorową. Zniżka obowiązuje po zakupieniu biletów wstępu do wszystkich atrakcji, znajdujących się na kuponach rabatowych i zgromadzeniu 4 wyciętych symboli. Szczegóły korzystania z promocji znajdują się w regulaminie na www.kolej.rewal.pl oraz na dworcach NKW. Promocja ważna do 30 września 2016 r. Voucher uprawnia do przejazdu tylko z ważnym paragonem fiskalnym.

PARK MINIATUR Latarni Morskich Niechorze, ul. Ludna 16 tel. 691 977 977 www.park-miniatur-latarni.pl poczta@park-miniatur-latarni.pl serdecznie zapraszamy przez cały rok

AQUA PARK Sandra Spa Pogorzela, ul. Woj. Polskiego 3 tel. 91 38 78 662 / 91 48 14 700 www.sandraspa.pl sandra@home.pl serdecznie zapraszamy przez cały rok

MOTYLARNIA w Niechorzu Niechorze, ul. Polna 30 tel. 570 781 364 www.motylarnianadmoziem.pl biuro@motylarnianadmoziem.pl serdecznie zapraszamy

PARK WIELORYBA w Rewalu Rewal, ul. Kamieńska 1 c tel. 500 791 752 www.parkwieloryba.pl biuro@parkwieloryba.pl serdecznie zapraszamy

infoludek

Fot. 4. Voucher Nadmorskiej Kolei Wąskotorowej

Źródło: <http://www.kolej.rewal.pl>

są pozytywne⁴. Wskazywano, że kooperacja wpłynęła na wzrost liczby turystów w reprezentowanych przez rozmówców obiektach. Podkreślano również fakt przyjacielskiej atmosfery, co świadczy o odpowiednim nastawieniu NKW do współpracy.

Nadmorska Kolej Wąskotorowa oraz jej partnerzy działają na konkretnym obszarze geograficznym. Wzajemnie się wspierają, ale część z nich konkuruje ze sobą (dotyczy to w szczególności atrakcji turystycznych). Dodatkowo każdy z partnerów jest bezpośrednio lub pośrednio związany z turystyką. Ponadto nie jest to jedynie stowarzyszenie podmiotów prywatnych – z wąskotorówką związany jest także Urząd Gminy Rewal. Nie bez znaczenia jest też trasa kolei, która przebiega przez większość miejscowości w gminie Rewal. Kolejka jest zatem zarówno symbolicznym, jak i rzeczywistym spoiwem działalności turystycznej na terenie gminy. W świetle zaprezentowanych cech partnerstwa NKW z innymi podmiotami należy uznać, że kolej wąskotorowa jest liderem nieformalnie tworzącego się klastra turystycznego w gminie Rewal.

5. PODSUMOWANIE

Nadmorska Kolej Wąskotorowa jest atrakcją turystyczną o wyjątkowej specyfice. Stanowi środek transportu między popularnymi nadmorskimi kurortami, jednocześnie będąc atrakcją samą w sobie. Można ją

również uznać za pewnego rodzaju szkielet dla funkcjonowania turystycznego klastra na terenie gminy Rewal. Stałe poszukiwanie możliwości współpracy i wzajemnej promocji świadczy o nowatorskim podejściu NKW do zarządzania kolejką. Nadmorska Kolej Wąskotorowa nie bez powodu jest nazywana „kolejową inwestycją stulecia”, bowiem wyróżnia się wśród grona polskich wąskotorówek. Bez ingerencji samorządu nie byłaby możliwa jej modernizacja w tak kompleksowy sposób. Inwestycja jest jednak często krytykowana przez mieszkańców gminy Rewal, ponieważ w znaczący sposób pogorszyła jej sytuację finansową. Należy mieć jednak nadzieję, że stale rozwijająca się kolej wąskotorowa zostanie w przyszłości oceniona jako impuls dla rozwoju turystycznego całej gminy Rewal.

PRZYPISY

¹ Artykuł przygotowany na podstawie pracy licencjackiej o tym samym tytule. Pracę napisano pod kierunkiem dr Piotra Kociszewskiego w Instytucie Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej na Uniwersytecie Warszawskim.

² Autorka artykułu na etapie tworzenia pracy licencjackiej w styczniu 2017 r. przeprowadziła wywiad z wójtem gminy Rewal, Robertem Skraburskim. Należy nadmienić, iż sytuacja uległa znaczącej zmianie. 20 czerwca 2017 r. na wniosek Prokuratury Okręgowej w Szczecinie wójt został zawieszony w wykonywaniu czynności służbowych. Zarzuca mu się m.in. niedopełnienie obowiązków i przekroczenia uprawnień jako osoby peł-

niące funkcje publiczne. Prokuratura podważa m.in. prawidłowość sprawozdań finansowych oraz wskazuje na możliwość naruszenia ustawy o finansach publicznych. Wobec wójta zastosowano dozór policyjny, poręczenie majątkowe oraz zakaz opuszczania kraju (<http://www.gazetaprawna.pl>).

³ Przywołane w tekście informacje dotyczące oferty oraz promocji NKW pozyskano od eksperta ds. marketingu i promocji NKW – Macieja Łozdowskiego.

⁴ Autorka w styczniu 2017 r. przeprowadziła wywiady pogłębione z przedstawicielami Parku Miniatur i Latarni Morskich w Niechorzu, Multimedialnego Muzeum na Klifie w Trzęsaczu oraz Muzeum Rybołówstwa Morskiego w Niechorzu.

BIBLIOGRAFIA

- BURZYKOWSKI R., 2009, *Druga młodość nadmorskiej wąskotorówki*, „Świat Kolei”, 4, s. 7.
- COHEN E., 1972, *Towards a sociology of international tourism*, „Social Research”, 39, s. 164–182.
- DREWNOWSKI A., DĄBROSZ-DREWNOWSKA P., 2012, *Dzieje kolei wąskotorowych na obszarze byłej Pomorskiej Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych*, [w:] D. Keller (red.), *Dzieje Kolei*, Wyd. Eurosprinter, Warszawa, s. 235–242.
- GÓRNY J., 2014, *Uwarunkowania rozwoju turystyki kolejowej w województwie wielkopolskim*, [w:] P. Krąż (red.), *Współczesne problemy i kierunki badawcze w geografii*, t. II, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków, s. 17–31.
- GROCHOWSKA P., 2012, *Funkcja turystyczna Żnińskiej Kolejki Wąskotorowej*, Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy, Bydgoszcz.
- KANTOR L., MOCZULSKI M., POKROPIŃSKI B., 2000, *Ciuchcią przez Polskę. Informator o wąskotorowych kolejach turystycznych*, Wyd. Komunikacji i Łączności, Warszawa.
- KISIEL A., 2013, *Wąskotorowa inwestycja stulecia – finisz coraz bliżej*, „Świat Kolei”, 10, s. 40–43.
- KOWALCZYK A., 2001, *Geografia turystyki*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa.
- KRUCZEK Z., 2011, *Atrakcje turystyczne. Fenomen, typologia, metody badań*, Wyd. Proksenia, Kraków.
- KUREK W., MIKA M., 2007, *Turystyka jako przedmiot badań naukowych*, [w:] W. Kurek (red.), *Turystyka*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa, s. 11–48.
- KWIETNIEWSKA E., 2007, *Zarys historii Gryfickiej Kolei Wąskotorowej*. 111. Rocznicą powstania trasy Gryfice–Niechorze, „Świat Kolei”, 10, s. 19–25.
- ŁONYSZYN P., 2012, *Przewodnik. Gmina Rewal*, Hachette Polska Sp. z o.o., Warszawa.
- ŁONYSZYN P., 2017, *Wszystko, co chcielibyście wiedzieć o pożyczce ze Skarbu Państwa*, <http://widoki.info/chcielibyscie-wiedziec-o-pozycze-ze-skarbu-panstwa>; 12.02.2017.
- MACCANNEL D., 2002, *Turysta. Nowa teoria klasy próżniaczek*, Wyd. Literackie Muza S.A., Warszawa.
- NOWACKI M., 2014, *Zarządzanie atrakcjami turystycznymi w świetle aktualnych badań*, „Folia Turistica”, 31, s. 31–52.
- PŁOCKA J., 2009, *Turystyka. Wybrane zagadnienia*, Wyd. Escape Magazine, Toruń.
- PRAŁAT E., 2014, *Śmigielska Kolej Wąskotorowa jako element tożsamości kulturowej Śmigla i okolic*, [w:] T. Głowiński, R. Klementowski (red.), *Mkną po szynach... Z dziejów transportu i komunikacji na ziemiach polskich na przestrzeni wieków*, Wyd. Gajt, Wrocław, s. 169–181.
- „Protokół z kontroli Regionalnej Izby Obrachunkowej ze Szczecina w gminie Rewal za okres od 1 października 2015 roku do 31 marca 2016 roku”, <http://www.bip.rewal.pl/dokumenty/7858>; 11.02.2017.
- „Raport o stanie gospodarki finansowej gminy Rewal”, http://www.szczecin.rio.gov.pl/?p=document&action=show&id=1245&bar_id=1203; 10.02.2017.
- RÓŻYCKI P., STRZELCZYK D., 2009, *Koleje wąskotorowe w Polsce jako atrakcje turystyczne*, „Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Przymierza Rodzin w Warszawie”, Seria Geograficzno-Turystyczna, 2, s. 161–163.
- SWARBROOKE J., 2002, *The development and management of visitor attractions*, Butterworth-Heinemann, Oxford.
- WALSH-HERON J., STEVENS T., 1990, *The management the visitor attractions and events*, Prentice Hall, New Jersey.
- <http://www.gazetaprawna.pl/artykuly/1052037,zachodniopomorskie-wojt-rewala-z-zarzutami-ws-nieprawidlowosci-w-fina-nsach.html>; 20.07.2017.
- <http://sjp.pwn.pl>; 8.02.2017.
- http://www.kolej.rewal.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=39&Itemid=201; 5.05.2017.
- http://www.kolej.rewal.pl/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=19&Itemid=193; 25.02.2017.
- <http://www.rewal.pl/index.php/pl/mieszkaniec/o-gminierywal/geografia>; 18.02.2017.
- <https://upadektechnikrakowa.blogspot.com/2015/07/nadmorska-kolej-waskotorowa-cz1.html>; 6.02.2017.

Artykuł wpłynął:

2 sierpnia 2017

Zaakceptowano do druku:

8 listopada 2017